

Posudek vedoucího diplomové práce na diplomovou práci Ondřeje Szalonnáse „Laický stát – ústavní garance a zákonné provedení“

Diplomová práce je sepsána v rozsahu 96 normostran textu, k němuž je připojen přehled jejího obsahu, seznam použité literatury a resumé v českém a anglickém jazyce.

V úvodu práce diplomant vymezuje zaměření jejích jednotlivých částí. Nejprve věnuje pozornost historickému vývoji vztahů státu a náboženství (str. 5 n.), přičemž výklad člení na popis poznatků obecné historie a následně na vývoj na území českých zemí. Třetí kapitola je zaměřena na dokumenty mezinárodního práva, k nimž z hlediska tématu práce řadí její autor i tzv. konkordáty mezi Svatým stolicem a jednotlivými státy (str. 38 n.).

Ve čtvrté kapitole popisuje diplomant zahraniční právní úpravy vztahu státu a církví ve vybraných evropských státech (s. 40 n.). Z hlediska struktury této kapitoly se přidržuje tradičního členění uspořádání vztahů mezi státem a církvemi (náboženskými společnostmi) na tři základní modely - model státní církve, model odluky a model hybridní (kooperační). Toto členění však diplomant současně s odkazy na zahraniční autory podrobuje kritice coby nepřesné, nezohledňující „*praktické naplňování ústavních maxim*“ (s. 55), neboť – jak předesílá – „*ve skutečnosti ... všechny státy určitým způsobem s církvemi a náboženskými společnostmi spolupracují*“ (s. 40), pouze se „*liší spíše konkrétní mírou spolupráce*“ (s. 57).

Pátá a šestá kapitola jsou pak zaměřeny na Českou republiku. Diplomant v nich popisuje právní zakotvení laického státu v ústavní i zákonné úpravě. Samostatnou pozornost v této souvislosti věnuje smlouvě mezi Svatým stolicem a Českou republikou z roku 2002, k jejíž ratifikaci neudělila Poslanecká sněmovna souhlas (s. 70 n.). Kritiku této smlouvy považuje diplomant za oprávněnou, když „*neexistují přesvědčivé právní důvody, které by skutečně daly vzniknout potřebě uzavření takové smlouvy*“ (s. 73). Zajímavou otázkou, již se diplomant již v práci nezabýval, je přitom zjevně pochybná relevance návrhu této smlouvy pro argumentaci Ústavního soudu v odůvodnění jeho nálezu z 27. 11. 2002, jímž zrušil některá ustanovení zákona o církvích a náboženských společnostech (vyhl. pod č. 4/2003 Sb., část VI. nálezu).

V závěru práce se diplomant soustředí mj. na problematiku letos předloženého vládního návrhu zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi (sněmovní tisk 580). Otázka tzv. církevních restitucí by jistě mohla být tématem samostatné práce, proto diplomant pouze v základních rysech popisuje vývoj tohoto problému, vybírá z judikatury Ústavního soudu a zmiňuje kritiku i argumenty na podporu této vládní předlohy. Poněkud sporným je tak jeho závěr, že „*na jedné straně existuje legitimní očekávání řešení restitučních nároků a na druhé straně nečinnost zákonodárce, který sám dal tomuto očekávání vzniknout*“ (s. 96). Argumentační linie judikatury Ústavního soudu, o níž se tento závěr opírá, by si zasloužila kritického zhodnocení: např. je způsobilá norma § 29 zák. č. 229/1991 Sb. založit skutečně legitimní očekávání současných církví a náboženských společností na bezúplatný převod státního majetku do jejich vlastnictví? Byl, resp. je zákonodárce v této věci skutečně nečinný? Nevstupuje příliš Ústavní soud na pole vyhrazené výlučně politickému rozhodnutí moci zákonodárné? Vrcholem této argumentační linie je jeho nále z 3. 9. 2012 sp.zn. II.ÚS 3120/10, vydaný až po odevzdání diplomové práce (viz k němu též odlišné stanovisko soudce Nykodýma). Bylo by podnětné, kdyby k němu autor zaujal při obhajobě práce své stanovisko.

Závěr: Předložená diplomová práce splňuje formální požadavky kladené na práce tohoto druhu. Po stránce obsahové prokazuje diplomantovu hlubší znalost zadaného tématu, jeho schopnost kritické analýzy a práce s tuzemskou i zahraniční odbornou literaturou.

Diplomovou práci Ondřeje Szalonnáse proto **d o p o r u ě j i** k ústní obhajobě.